

ERVAPÄIVÄ

MUISTIO

Aika: 6.11.2012

Paikka: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylä

Järjestäjät: AEO ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillinen opettajakorkeakoulu

1. ESITTELYKIERROKSELLA ESIINNOUSSEITA AMMATILLISEN ERITYISOPETUKSEN AJANKOHTAISIA HAASTEITA JA KYSYMYKSIÄ

- organisaatiouudistus useassa oppilaitoksessa
- opiskelijan valmiudet suhteessa ammatin vaatimuksiin
- miten saada kaikki toimenpiteet pyörimään, miten resurssit riittää
- erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden työllistyminen
- miten oma erityisopettajakoulutus etenee
- arjen haasteet, ajan puute - ei ole suunnittelutyöhän aikaa
- eri yksiköissä eri käytänteet—pitäisi yhtenäistää
- resurssikysymykset
- arviointi ja mukautukset
- päihdeongelmat, mielenterveysasiat → opettajien väsymys
- opiskelijoiden työllistyminen, erityistä tukea tarvitsevien työssäoppiminen
- opiskelijoiden sijoittaminen ammatilliseen koulutukseen
- millä tukitoimilla saadaan uudet opiskelijat pidettyä koulussa
- mistä opiskelijat tulevat ja miksi keskeyttävät
- erityisopetuksen kehittäminen tilanteessa, jossa johto ei ole sitoutunut ja jossa henkilöstö vaihtuu kovasti tai vastuuesimiestä ei ole lainkaan
- kuinka suunnitelmat ja toimintamallit saadaan käytäntöön, millä resursseilla
- miten sitouttaa opiskelijat pitämään kiinni sopimuksista
- erityisopetuksen hajanaisuus ja satunnaisuus oppilaitoksessa
- sukupolven vaihdos; miten ammattitaito siirtyy uusille tekijöille

- syrjäytyminen
- aikuiskoulutuksen haasteet
- resurssien kohdentuminen, porukan sitouttaminen

LEENA SELKIVUORI, JAMK/AOKK (leena.selkivuori@jamk.fi, tällä hetkellä opintovapaalla):

- ks. erilliset kuvat
- samat kysymykset aikuiskoulutuksessa kuin nuorisoasteella, mutta vähemmän suunnitelmia ja toimintamalleja
- aikuiskoulutusta ohjaa lukuisa joukko määräyksiä; informaatio-ohjaus on vahvistunut, mutta oppilaitostasolla toiminta on vasta käynnistymässä
- uusissa oppaissa (esim. näyttötutkinto-opas, arviointiopas) annetaan entistä enemmän määräyksiä aikuisten erityisestä tuesta
- kuka vastaa aikuiskoulutuksen erityisen tuen järjestelmän kehittämisestä?
- tilastojen perusteella aikuiskoulutuksessa ei ole erityisentuen tarvetta (max. 1,5 -2 %) ← järjestelmä ei tunnista tuen tarvetta
- Kahden ministeriön alaista koulutusta (OKM, TEM)
- järjestelmä on mahdollista rakentaa, mutta siihen tarvitaan tekijöitä ja sitoutunutta johtoa
- aikuisten erityisopetukseen varattua rahaa jää käyttämättä, koska ei ole tarpeeksi tietoa siitä, miten rahoitusmalli toimii
- jos vain yksittäiset opettajat ovat vastuussa, ei vielä paljon tapahdu; tarvitaan koordinoitua
- Käsitteet virallisissa asiakirjoissa moninaisia, kannattaneet suhtautua kriittisesti ← aikuisten tukijärjestelmää kehitetty hankkeiden kautta ja siksi käsitteistö on vielä ”sekamelska”.
- kaikille oppisopimuksessa opiskeleville erityisopiskelijoille on tehtävä HOJKS
- viiden vuoden kuluttua asia on toisin. Tarvitaan tekijöitä, jotka muuttavat todellisuutta

Keskustelu:

- eri ELYt maksavat lisäohjauksesta eri tavoilla, aluekohtaista
- eri koulutusmalleissa olevat opiskelijat saavat ohjausta eri tavoilla/opettajilta

vaaditaan erilaista panostusta riippuen siitä, mikä on rahoitus

- Opin oven koordinaatioprojekti työsti suositusta erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaamiseen. Suositus on menossa valtakunnan viranomaisille luettavaksi. Vastuuhenkilö Mervi Sirviö koulutuskeskus Salmiasta. Kun suositus on valmis, sitä jaetaan mm. AEO:n kautta.

ANNELI MUURONEN, JAMK/AOKK (anneli.muuronen@jamk.fi)

Yhteishaku:

- ks. erillinen kalvosarja
- Anneli Muurosen kalvoilla **vasta esityksiä**, lopulliset päätökset vielä puuttuvat
- joustava valinta nykymuodossaan poistuu
- yksilöllistetyt arvosanat aikaisemmin samanarvoisia, nyt siihen tulossa muutoksia (jos matematiikka, äidinkieli ja kielet yksilöllistettyjä, koulumenestyksestä tulisi puolet valintapisteistä)
- toinen puolikas opiskeluvalmiuksista → monenlaisia haasteita tulossa
- edelleen startit, valmentavat koulutukset yms. koulutukset säilyttävät omat hakunsa, mutta tulevat samaan järjestelmään yhteishaun kanssa
- kielikoe: jos opiskelijalla on opettavalla kielellä peruskoulusta todistus, kielikoetta ei saa pitää

Keskustelu:

- mistä ne opiskelijat, joilla on yksilöllistettyjä arvonjoja, saavat opiskelupaikan? He eivät luultavasti pärjää myöskään opiskeluvalmiuskokeessa. Ei edes valmentavassa koulutuksessa vuodessa päästä kehittämään niin vahvasti opiskeluvalmiuksia.
- joustavassa haussa ollut se hyvä puoli, että opiskelijoista on tullut siirtotietoa sitä kautta
- montako hakutoivetta tulevaisuudessa tulee olemaan? ns. pakkohakuun tulee kaksi (aiemmin kolme)
- keskeneräiset asiat aiheuttavat hämmennystä, parempi kertoa vasta, kun valmista
- mikä on 5-arvosanalla tulevien opiskelijoiden osaamistaso? Uusi erityisopetusjärjestelmä perusopetuksessa voi olla hyväkin; pakottaa miettimään tukitoimia.

- Pilotoidaanko uutta yhteishakujärjestelmää jossain? Voi olla hyväkin, että mennään rytinällä.
- Joustavaa hakua on sovellettu siten, että niitä ei joustavalla oteta, jotka ovat pääsemässä muutenkin. Joustava haku on antanut hyvää ennakkotietoa esim. opetusjärjestelyjen suhteen.
- mielenkiintoista nähdä, miten tämä tulee vaikuttamaan hakijamääriin eri aloilla
- pienryhmien merkitys niille, joilla iso putoamisuhka? Miten kehitetään toimintaa niin, ettei peruspalveluista pudota koko ajan erityispalveluihin? Oppilaitoksella on mahdollista tehdä ryhmäjakoja joustavasti tarpeen ja tilanteen mukaan. Miten uusi hakujärjestelmä tulee vaikuttamaan pienryhmien tarpeeseen/muodostamiseen?
- tähtien ja paperisodan poistuminen hyvää
- kielikokeen poistuminen saattaa olla haasteellista
- mistä kaikille opiskelijoille löytyy paikka?
- uudistukset pitävät pirteänä
- joustavassa haussa toteutetut haastattelut tuoneet hyvää tietoa, samoin yhteistyö vanhempien kanssa
- miten hakevat ne, jotka putoavat esim. ammattistartilta jo parin viikon jälkeen? Säilyykö nonstop-systeemi? Todennäköisesti säilyy uudesta järjestelmästä ja tietokoneohjelmasta huolimatta.

SORA-lainsäädäntö:

- loka-marraskuussa 2012 tulossa OPH:n ohje
- myös muu lainsäädäntö täsmennetään suhteessa SORA-lainsäädäntöön (TEM, STM)

Keskustelu:

- miten vaikuttaa erityisopetuksen, opinto-ohjauksen ja opetuksen suunnitelmiin (esim. arkaluontoisten tietojen käsittely)?

ECVET:

- miten vaikuttaa erityisopetuksen järjestämiseen ja erityistä tukea tarvitsevien oppimiseen?

RYHMÄTYÖT:

1. Työllistymisen haasteet ja keinot, alueellinen yhteistyö

Ryhmän laatimat teesit olivat seuraavat:

- 1) Työelämän pelisäännöt
monelta työ alkaa, millainen työasu, milloin tauot, miten käyttäydytään? Nämä epäselviä sekä aikuisopiskelijoille että nuorille.

Keskustelua ja kommentointia:

Voiko opsin puitteissa näitä asioita opettaa? On paljon kiinni opettajan omasta asenteesta; mitä sallitaan, mihin puututaan. Pitäisikö pitää opiskelija koulussa niin kauan, kunnes oppii toimimaan työelämän pelisääntöjen mukaan? Pitäisi aloittaa opetus heti syksystä.

Eroaako käytös koulussa ja työpaikalla? - toisilla eroaa tosi paljon! Opettaako opettaja vai kasvattaako? Annetaanko liikaa periksi? Onko Suomessa erilainen systeemi kuin muualla? Onko Suomessa avoimempaa, muualla konservatiivisempaa? Onko pelisäännöt erilaiset erityistä tukea tarvitseville ja muille/painotetaanko pelisääntöjen omaksumista eri tavoin? Onko erityisopetuksessa enemmän aikaa tehdä yhteistyötä vanhempien, kuraattorin ym. kanssa?

2) Palkan saaminen työstä

Motivaatiokysymys. Sekä opettajille että opiskelijoille.

3) Osatutkinnon merkitys työllistymisessä

Keskustelua:

Voisiko osatutkinnolla työllistyä? Miten työhallinto suhtautuu? Mitä tarkoittaa tasa-arvoisuuden näkökulmasta se, että osa työllistyy osatutkinnolle, toiset joutuvat opiskelemaan koko tutkinnon. Aikuiskoulutuksessa opiskelijoita, jotka eivät pysty suoriutumaan koko tutkinnon opinnoista, vaikka opiskelija itse uskoo ja työhallinto tukee. Oppilaitoksella muitakin tehtäviä kuin työllistyminen, vaikka työllistymistä mitataan laatukriteereissä.

4) Yrittäjäyys, projektit

osuuskuntayrittäjäyys keinona työllistyä. Yhteistyö esim. kaupungin työpajojen yms. yritysten kanssa.

5) Kannustaako KELAn tuki opiskelemaan?

Pitäisikö kääntää niin päin, että tukea saa vasta, kun on jo tehnyt opintoja?

Kelan tukea saadaan vain, jos koulutus on mukana.

Avoin ammattiopisto voisi olla yksi mahdollisuus.

2. Oman oppilaitoksen erityisopetuksen kehittäminen, erityisopetuksen koordinointi ja henkilöstökysymykset

- edelleen haasteellista ja jatkossa myös, koska toimintaympäristö muuttuu kaiken aikaa
- inklusiiviseen opetukseen liittyy myös se, että erityisopetus liittyy nykyisin kaikkeen; erityinen tuki ja ohjaus on osa kaikkea oppilaitoksen toimintaa
- ks. OPH:n julkaisu Selvitys ammatillisesta erityisopetuksesta (Laura Jauhola ja Kaija Miettinen) 7/2012

Ryhmä a)

- Johdon sitouttaminen erityisopetukseen ← tieto tekijätasolta johdolle
tarvitaanko projektia johdon koulutukseen? Tiedon pitäisi olla kahteen suuntaan kulkevaa.
- Rahoituksen avaaminen → kohdentaminen; ketä esim. erityisopetuksen rahoituksella palkataan? Erillisbudjetti ratkaisuna, mm. pienryhmillä oma budjetti. Erillisbudjetin puute johtaa siihen, ettei toimintaa voi suunnitella systemaattisesti ja tarkoituksenmukaisesti. (esim. avustajien käyttö on opettajalähtöistä, ei opiskelijalähtöistä).
- Henkilöstöressurssien käyttö → ”byrokratiaa”; selkeät työnkuvat, hoitavatko esim. opo ja erva niitä tehtäviä, jotka kuuluvat osaamisalueeseen?
- lukusuunnitelma ja lukujärjestys pedagoginen välinen → atto-integrointi

Ryhmä b)

- Erityisopetus on yhteistyötä; kaikki mukana, tiedon pitää kulkea, kaikilla yhteinen tavoite (opiskelijan valmistuminen)
- Erälle selkeä työnkuva ja riittävä resurssi

- koko työyhteisölle erityisopetuksen tietoa, taitoa ja asennetta
Keskustelu: mitä osaamista opettajakoulutus tuottaa erityisopetuksesta?

Ryhmä c)

- tarvitaan henkilö, joka koordinoi erityisopetusta
- tahdon lisäksi pitäisi olla myös osaamista vastuuhenkilöllä
- tarvitaan erityisopettajia lisää; ryhmäjakoja, samanaikaisopetusta
- avustajat ja ammattimiehet ei korvaa sitä toista opettajaa
- kehittäminen ei kohtaa; esim. henkilöstön projekti-ideat eivät saa vastakaikua johdolta ja

toisaalta johto/kehittämisyksikkö kehittää projekteja joihin ei löydy sitoutunutta henkilöstöä

- JOPE

INFOA

- SAKKYn järjestää seuraavat AEO:n syyspäivät 4.-5.10.2013 teemana ”tulevaisuus”
- AEO:n sivuille tulee muistioita kaikista tilaisuuksista, joissa AEO on mukana
- JAMK/AOKK järjestää 26.3. Jyväskylässä teemapäivän, jossa aiheena on arviointi sekä opiskelija-arvioinnin (mm. mukautukset) että erityisopetuksen laadun näkökulmasta

Muistioon asioita kirjasi

Kaija Peuna

kaija.peuna@jamk.fi

040 8099 632

